

המצניע פרק עשירי שבת

צא

עין משפט נר מצוה

ב א מיי פיה מהל שנת
ה סה סו
ג ב מיי סה
ד ג מיי סה
ה ד מיי סה
ו ה מיי סה

מתקין לה רב יצחק. פירש בקונטרס דפריך אלאי וקשה
לחמי נטר ליה עד הכא ¹ ואומר הרב פור"ט שס
רצינו שמואל דלדרב יהודה אצוה פריך וה"פ ג' כיון דלמרת דמוילא
חטה אחת לזריעה חייב אע"פ שאין רגילות משום דבתר מחשבתו
אולינן ה"נ כשישם להוציא כל צימו

מהו דימא. כיון דשכח בשעת הולאה שלא היה זכור בהצנעתו
בעלה לו מהצנעו. ואין כאלו לא חשיבות מחשבת הצנעה ולא
מחשבת הולאה: **קמ"ג**. דכל העושה פסם על דעת הראשונה עושה
זבחיבותיה קמא קאי: **כל שהוא סגן**. ופסם משנה רבי מאיר:
לאפוקי מגרוגרת. דלא ר' אכולין:

מוסף תוספות

א. דאוקמה למתניתין כגון
הצניעו ושכח למה
הצניעו. מוס' ה"ל"ט.
ב. היה לבעל הגמרא לסדר
דברי ר' יצחק אחר
דברי אביי ולא יפסקו
ביניהם בהא דרבי יהודה.
ג. בשלמא אי לא
דבר יהודה הוא אמינא
מאי כל שהוא כותב
חדשיב בעלמא אבל. חי'
ה"ן. ד. שאין מחשבתו
מבטלת מה שהוא ראו
לכל בני אדם. ומג'ן.
ה. פשיטא ליה. מוס' סו
ה"ל"ט. ו. ועולם היה בו
שיעור ויזעה שהיה יכול
להתחייב מתחילה ועד
סוף השיעור זה לזריעה.
ז. מן התורה.
ח. מוס' פסחים ג': ד"ה
למלא. ו. הדרבה דבריו
מורכבין נסב לוח בתורת
הבנים מקרא. מוס' ה"ל"ט.
ט. אוכל האוכל בבית
אחת. מוס' פסחים ג':
כמיהו. רש"י. י. ד"ה
ממש על פחות מכביצה.
י"ט. רע"ט.

רב נסים גאון

פירש עשירי המצניע
למאי אי לענין שבת
בגרוגרת בעיני אי לענין
מטמאה כביצה אוכלין
בעיני. אימא בגרוגרת
להוצאת שבת. הוא אמר
בכמה מקומות, במשנה
המזריא אוכלין בגרוגרת,
והרבה כזה. ואסמכתא
זיתה מקרא דבתי ארין
יהיה ושעורה וכן תאנה
ורמן. ואמר וכן תאנה
בגרוגרת להוצאת שבת.
וכביצה לענין טומאה
אוכלין. בתורת הבנים אוכל
מיטמא למד שיהא מיטמא
בכל שהוא. (ב) ת"ל אשר
יאכל את אינו מיטמא אלא
וכביצה. ופירק יוס
המפורסם תניא ר' אומר כל
איסורין בחבורה בבית
חזן טומאת אוכלין כו'.
וטומאת אוכלין מכלן דאמר
ר' אבהו אמר ר' אלעזר אמר
קרא מכל האוכל אשר
יאכל. אוכל שאהא יכול
לאוכלו בבית אחת. ושיעור
הממים שאין בית הבליעה
מחזיק יתר מכביצה ותרנגולת.
והזכור דבר זה בבבכות ופי'
אל משהו דבר זה בבבכות ופי'
מליה פירק קרשי מובח
שינוי כל האוכלין מצטרפין
לפסול את הגריה בכבצי
פרס ומוזן ב' סדרות
לעירוב. וכביצה לטמא
טומאת אוכלין ובגרוגרת
להוצאת שבת וככתובת
ליום הפורים.

רבינו הגאון (המשך)

לרשות [היהודי] ורשות
הרבים במצניע. ודיקון
למאי קאי בני רבא אח בעי,
אי לענין שבת בגרוגרת
בעיני, שאם הוציא אוכלין
פחות מבגרוגרת פטור, אי
לענין טומאה כביצה אוכלין
בעיני, שאם טימא תרומה
פחות מכביצה פטור, האי
כוית לענין מאי קאי מיבעי

ניזול בתר מחשבתו ולא נחייבו צפחות
כיון דפחות מינן אינו חשוב צניעו
ומשני התם צטלה דעמו אלל כל אדם
דלדין אדם שלא יהא חשוב צניעו
פחות מכן אלל הכא יש בני אדם
שחשבו להם חטה אחת לזריעה:
א דיימא בתר השתא אוזנין. משמע
דאי צמת השתא אולינן ליכא
למיבעיא מידי מדקאמר את"ל בתר
השתא אולינן הוציא בגרוגרת לאכילה
ולמקא וזורה ותפחה מהו ולא מיבעיא
ליה אקמייתא ואמאי אכתי מיבעי ליה
אי הוה דימיו אלל צמת או לא כדבעי
בסמון דהא מיד כשצמקה נחית
וי"ל דוקא היא צממון חשיב ליה
דימיו שדמית צין משיעור ראשון צין
משיעור אחרון אלל הכא דמישעור
אחרון מיהא לא נחית ל"ל חשיב ליה
דימיו: **אי** לענין טומאה כביצה
אובליין בעיני. משמע דלא מקבל
אוכל טומאה צפחות מכביצה ומה
שהביא ר' רשי"י מת"כ דאוכל מקבל
וטומאה בכל שהוא דמיא מכל האוכל

טומאה בכל שהוא יוכל להאמנה
אחרים מ"ל אשר יאכל אוכל האוכל
צבת אחת הו' אומר זה צבת תרנגולת
אומר ר"ת דאסמכתא היא דה"נ
מעשר ירק מרביצין בת"כ מוכל
מעשר הארץ ולא הו' אלל אסמכתא
צעלמא וזהו דפריך צפרק כל
שעה (פסחים ד' ג'): למ"ד משקין
מיצנע צלעי מהא דלמן טמא
מת שסמון זימס וענינים כצליה
מכוונת טהורים ואי מיצנע צלעי
אמאי טהורים ומוקי לה צענינים שלא
הוכשרו לאימת קא מיתכשרי לבי
סמיט להו וכי סמיט להו צציר ליה
שיעוריה אמי שפיר גס לפי' הקונטרס
דלע"ג דמקבל טומאה בכל שהוא מ"מ
צציר ליה שיעורא מלכלל הכשר
לפירוש הרב פור"ט דמפרש שסס
רש"י צפ' צצית (לקמן קמה). דלדין אוכל
מקבל הכשר צפחות מכביצה וטעמא
משום דמחשך יאכל נפקא לן לטומא
אחרים כצציה וזהו דאמר חזקוני
עליו מים וכן צפרק אלו עוצרין
(פסחים מה). גצי צצק שצציקי עריצה
דמפרש רש"י כגון דליתא צפחות
מכביצה אוכלין ונגעו צצק צפסם
דאיסורו חושבו מלטרף אע"ג דצלא

צירוף פחות מכביצה הוה מצי לאוקמי דנגע שרץ כצצית שצציקי עריצה צפסם דאיסורו חושבו מקבל טומאה בשאר ימות השנה אי קפיד
אין א לא לא אלל דלענין קבלת טומאה עזמה לא נפקא לן מינה מידי דצלאו הכי אסוריה משום סמון להכי נקט לענין לטמא אחרים ומיימי
רצינו תס ראה דלדין אוכל מקבל טומאה פחות מכביצה דמיא צפרק אלו עוצרין (שם מד). המקפה של תרומה השום והשמן של חולין
ונגע טבול יוס במקפתן פסל את חולן מקפה וסו שמן של תרומה ונגע טבול יוס במקפתן לא פסל אלא מקום מנגע והוא צב
מקום מנגע אמאי פסל לא הו' כצציה ורש"י ז"ג הכי אלל גרים והא צצל צרוצא ומפרש דהכי פריך דמיא צצק מנגע אמאי פסול והא צצל
סוס מנגע אגב מקפה דהא משום הכי קמי צציה פסל את חולן ופין נראה למחוק הפסחים ועוד נהי דצצלי צציה להחמיר להקל לא
אמרין דצצלי ועוד דלא שייך למימר דצצלי השום והשמן כיון שהן צעין מדקמתי לא פסל אלא מקום מנגע ועוד ה' (דמיא צצוספת) דצ"א
צומן שהיא גוש צקערה משמע שהן צעין ואין להאריך ורש"י חזר צו כצציות (דף כה). וגצי פרה מיטמא טומאת אוכלין (חולין דף פב).
והא דלמר צפ"ק דחולין (דף כד): הסורה העירה על כלי חרס אפילו מלא חרדל לאו דוקא חרדל אלל כלומר מלא צינים ומשום דצחרדל איכא
טובא ראשון שני כו' ומקבל טומאה מדרבנן נקט ליה (ה) :

אי לענין שבת בגרוגרת בעיני. הוה מצי למיפך אמאי נקט זרק ואמאי נקט תרומה ולבית טמא: **בגון דאיכא פחות מכביצה
אובליין בו**. אורי"י דלכהי נקט זרק דהשתא צהדי הדדי קא איתין ללא מחייב לענין שבת עד דנה דלאמר צפרק המוילא
(לעיל דף ב). תוך ג' לרבנן צציה הנחה על גצי משוה אלל מניסם מצי אמי תוך ג' איכא איסור שבת ואיסור טומאה ליכא עד דמלטרף א"ל ולא
אמן

מהו דתימא בטולי במחשבתו קמ"ל כל
העושה על דעת ראשונה הוא עושה אמר
רב יהודה אמר שמואל מחייב היה רבי
מאיר אף במוציא חטה אחת לזריעה פשיטא
כל שהוא תנן מהו דתימא כל שהוא לאפוקי
מגרוגרת ולעולם עד דאיכא כוית קמ"ל
מתקין לה רב יצחק בריה דרב יהודה אלא
מתנה חישב להוציא כל ביתו וכל גמלי
דלא מחייב עד דמפיק לכוליה התם הכי נמי
דעתו אצל כל אדם: וכל אדם אין חיביין
עליו אלא כשיעורו: מתניתין דלא כרבי
שמעון בן אלעזר ⁶ דתניא כלל א"י שמעון
בן אלעזר כל שאינו כשר להצניע ואין
מצניעין כמיהו והוכשר לזה והצניעו ובא
אחר הוציא נתחייב זה במחשבתו של זה
אמר רבא אמר רב נחמן הוציא בגרוגרת
לאכילה ונמלך עליה לזריעה אי נמי לזריעה
ונמלך עליה לאכילה חייב פשיטא זיל הכא
איכא שיעורא וזיל הכא איכא שיעורא מהו
דתימא בעיני עקירה והנחה בחרא מחשבה
והא ליכא קמ"ל בעי רבא הוציא חצי גרוגרת
לזריעה * ותפחה ונמלך עליה לאכילה מהו
את"ל התם הוא דמחייב דזיל הכא איכא
שיעורא וזיל הכא איכא שיעורא הכא כיון
דבעידנא דאפקה לא הוה ביה שיעור אכילה
לא מחייב או דילמא כיון דאילו אישתיק
ולא חשיב עליה מחייב אמהשבה דזריעה
השתא נמי מחייב ואת"ל כיון דאילו אישתיק
ולא חשיב עליה מחייב אמהשבה דזריעה
השתא נמי מחייב הוציא בגרוגרת לאכילה
* וצמקה ונמלך עליה לזריעה מהו הכא ודאי
כי אישתיק אמהשבה קמייתא לא מחייב או
דילמא בתר השתא אולינן ומחייב ואת"ל
בתר השתא אולינן ומחייב הוציא בגרוגרת
לאכילה וצמקה וחזרה ותפחה מהו יש דיחוי
לענין שבת או אין דיחוי לענין שבת יתיקו:
בעא מיניה רבא מרב נחמן יזרק כוית
תרומה לבית טמא מהו למאי אי לענין
שבת בגרוגרת בעיני אי לענין טומאה
מכביצה

מוסף רש"י
ובא אחר הוציא. נשכח
לרבי ר' חייב, חשיב מלאה
מני משכחו לא שישכר
לו והצניע (בבב"ס טו).

רבינו הגאון
ולא תימא בטולי כמטלה
למחשבתו, אלא כל העושה
על דעת מחשבתו ראשונה
הוא עושה. אמר רב יהודה
אמר שמואל מחייב היה
רבי מאיר אף במוציא
חטה אחת לזריעה. ה"נ
מילי לענין המצניע אפילו
הצניע חטה אחת והוציא.
והיה נתן באידין פירין
דרעונו גינה פחות מגרוגרת,
ותן זרד קישואין ודיליון
ופול המצוי שנים, שיעורין
דרמלא דלאו למצניעין
שאין אדם מוציא מינה
אחת לזריעה, אבל המצניע
אפילו אחת חייב עליה.
וכל אדם שהוציא את
שבלא הצניעו אינו חייב
עליו אלא כשיעור אע"פ
שהצניעו (הראשון) ואינו
מחייב במחשבת הראשון,
ומתניתין דלא כרבי שמעון,
בן אלעזר. אבל אם
הוציא השני מרדת המצניע
הראשון חייב. והם הוציא
בגרוגרת שהוא כשיעור
הוצאה (לאכילה), ומעיקרא
היתה מחשבתו לאכילה
ונמלך עליה לזריעה,
או לזריעה ונמלך עליה
לאכילה חייב. ולא אמרין
צריך שהוא עקירה והנחה
בחדא מחשבה. ובעיני רבי
לא איפשר. והוציא רבי
בגרוגרת לזריעה ותפחה
והוא בגרוגרת ונמלך עליה
לאכילה, בעידנא דעיקרה
הוה מחייב המחשבתו
ושיעורו למחשבתו האי,
ובעידנא דהנחה נמי
שיעורא היא למחשבתו
שבאותה שעה, ואילו
אישתיק ולא חשיב עליה
מחייב המחשבה חייב,
השתא נמי מחייב. והיתה
בגרוגרת לאכילה והיתה
כשיעור בשעת עיקרה, ובשצמקה וחסרה נמלך עליה לזריעה דמחייב עליה נמי בשעת הנחה, ובתר השתא אולינן ומחייב.

כביצה אוכלין בעיני לעולם
אובליין והאי משלימו לביצה
לענין שבת או דילמא כל לענין
שבת בגרוגרת בעיני א"ל תניתיה אבא שאול
אומר שתי הלחם ולחם הפנים שיעורין בגרוגרת ואמאי לימא מדלענין
לירוף פחות מכביצה הוה מצי לאוקמי דנגע שרץ כצצית שצציקי עריצה צפסם דאיסורו חושבו מקבל טומאה בשאר ימות השנה אי קפיד
אין א לא לא אלל דלענין קבלת טומאה עזמה לא נפקא לן מינה מידי דצלאו הכי אסוריה משום סמון להכי נקט לענין לטמא אחרים ומיימי
רצינו תס ראה דלדין אוכל מקבל טומאה פחות מכביצה דמיא צפרק אלו עוצרין (שם מד). המקפה של תרומה השום והשמן של חולין
ונגע טבול יוס במקפתן פסל את חולן מקפה וסו שמן של תרומה ונגע טבול יוס במקפתן לא פסל אלא מקום מנגע והוא צב
מקום מנגע אמאי פסל לא הו' כצציה ורש"י ז"ג הכי אלל גרים והא צצל צרוצא ומפרש דהכי פריך דמיא צצק מנגע אמאי פסול והא צצל
סוס מנגע אגב מקפה דהא משום הכי קמי צציה פסל את חולן ופין נראה למחוק הפסחים ועוד נהי דצצלי צציה להחמיר להקל לא
אמרין דצצלי ועוד דלא שייך למימר דצצלי השום והשמן כיון שהן צעין מדקמתי לא פסל אלא מקום מנגע ועוד ה' (דמיא צצוספת) דצ"א
צומן שהיא גוש צקערה משמע שהן צעין ואין להאריך ורש"י חזר צו כצציות (דף כה). וגצי פרה מיטמא טומאת אוכלין (חולין דף פב).
והא דלמר צפ"ק דחולין (דף כד): הסורה העירה על כלי חרס אפילו מלא חרדל לאו דוקא חרדל אלל כלומר מלא צינים ומשום דצחרדל איכא
טובא ראשון שני כו' ומקבל טומאה מדרבנן נקט ליה (ה) :